

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж2 609/21
10.11.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Зорице Булајић, председника већа, Станиславе Митровић и Ирене Вуковић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., ... бр. ..., чији је пуномоћник Бојан Патрић, адвокат из Вршца, Гаврила Принципа 52, против туженог ББ из ..., ... бр. ..., чији је пуномоћник Гордан Медаковић, адвокат из Вршца, Стевана Немање бр. 11, локал бр. 2, ради поверавања и доприноса издржавању деце, одлучујући о жалби туженог изјављеној против пресуде Основног суда у Вршцу П2.бр. 87/21 од 30.08.2021. године, у седници већа одржаној дана 10.11.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Вршцу П2.бр. 87/21 од 30.08.2021. године у ставу првом, трећем и четвртном изреке.

УКИДА СЕ пресуда Основног суда у Вршцу П2.бр. 87/21 од 30.08.2021. године у ставу другом и петом изреке, и у том делу предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Побијаном пресудом ставом првим изреке усвојен је тужбени захтев тужиле и родитељско право над заједничком децом млдб. ВВ и млдб. ГГ, обоје из ..., ... бр. ..., поверава се на самостално вршење мајци АА из ..., ... бр. ... Ставом другим изреке одређује се пребивалиште млдб. ВВ и млдб. ГГ на адреси мајке у ..., ... бр. ..., као и свакој другој адреси мајке. Ставом трећим изреке обавезан је тужени ББ из ... да на име издржавања млдб. ВВ и млдб. ГГ, плаћа месечно износ од по 9.500,00 динара почев од

23. марта 2021. године као дана подношења тужбе па док за то постоје законски услови, унапред најкасније до 10. у месецу за текући месец, путем исплате мајци деце АА из ..., с тим што је на доспеле а неисплаћене рате дужан платити законску затезну камату од доспећа па до исплате. Ставом четвртим изреке уређује се одржавање личних односа туженог као оца са млдб. ВВ и млдб. ГГ на начин што ће млдб. деца боравити код оца сваког другог викенда од петка у 18,00 часова до недеље у 18,00 часова као и сваке среде од 17,00 до 20,00 часова а када деца пођу у школу поподне, након завршетка часова па до 20,00 часова на дан очеве крсне славе од 10,00 часова до 19,00 часова, као и други дан Нове године, Божића, дечијег рођендана, Васкрса и то једне године, а даље наизменично први дан код оца, а други дан код мајке и надаље наизменично у истом термину, а током летњег распуста три недеље и током зимског распуста 7 дана, задње недеље распуста. Ставом петим изреке одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Против ове пресуде жалбу је благовремено изјавио тужени побијајући је из свих законских разлога прописаних одредбом члана 373 ЗПП.

Испитујући првостепену пресуду у смислу одредбе члана 386 Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 72/11 са каснијим изменама и допунама) у вези са чланом 202 Породичног закона, Апелациони суд је оценио да је жалба туженог делимично основана.

У првостепеном поступку у односу на ставове први, трећи и четврти изреке нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП на које другостепени суд пази по службеној дужности, нити је у том делу побијана пресуда захваћена битном повредом из тачке 12 ове законске одредбе, имајући у виду да су у пресуди наведени јасни разлози о битним чињеницама, те се иста у том делу може испитати.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила и тужени су били у ванбрачној заједници пет и по година из које имају заједничку децу, малолетну ВВ рођену .... године и малолетног ГГ рођеног ... године. Парничне странке су током вабрачне заједнице живеле у ... у кући туженог. Ванбрачна заједница странака престала је 29.02.2020. године, након чега је тужила један кратак период живела у ... где су деца ишла у вртић, с тим да је после почетка пандемије корона вируса тужила са децом дошла да живи у кућу својих родитеља у ... с обзиром да један период није радила јер има малолетну децу.

Након престанка заједнице живота парничних странака тужени је долазио да преузима децу која су у периоду од годину дана наизменично боравила по седам дана код тужиле у ... и седам дана код туженог у ..., јер је тужени тако хтео а тужила се са тим никада није сложила и сматрала је да деца треба више да буду са њом јер су мала. Тужила је опремила стан у ... у улици ..., власништво њеног рођака који јој је стан дао на коришћење и од фебруара 2021. године у том стану живи са својом децом, малолетном ВВ и малолетним ГГ и малолетним ДД, старим 16 година који је тужилино дете из претходне брачне заједнице. У стану повремено бораве брат тужиле и сваке друге недеље мајка тужиле која у том периоду чува малолетног ГГ. Стан је четворособан у површини од 80 м², има спаваћу собу у коју тренутно борави тужила

са децом, старији тужилин син мал. ДД има своју собу, мал. ВВ и ГГ имају своју собу где ће бити радна соба за учење као и дневну собу у којој бораве тужилин брат и мајка када су у ... Тужила је мал. АА уписала у Основну школу "...” у ... која је удаљена од тужилиног посла пар минута хода и намерава да мал. ГГ упише у централни вртић где је раније ишао, и док тужила буде на послу он ће бити у вртићу до 15,30 часова а када мал. ВВ крене у школу остајала би у школи у поподневном боравку док је тужила на послу. У кући у којој тужени живи он има своју собу, његова мајка своју а деца своју собу, у кући постоје две кухиње и два купатила и двориште где деца могу да се играју. Школа у ... је од куће туженог удаљена пет минута хода колико је удаљен и вртић.

Тужила је запослена у ... и остварује месечну зараду у износу од 80.000,00 динара, на име своје исхране у току месеца потребно јој је око 6.000,00 динара, за одећу и обућу као и средства за одржавање личне хигијене месечно јој је потребно око 15.000,00 динара. На име доприноса за издржавање за сина мал. ДД тужила добија од оца детета износ од 5.000,00 динара месечно (од развода 2006. године) с тим што има договор са оцем детета да када му нешто треба од одеће и обуће као и плаћање књига за школу то плати његов отац.

Месечни приходи туженог износе око 80.000,00 динара, тужени се бави нискоградњом и има багер, булдожер и шлепере. Туженом на име одржавање хигијене за целу кућу односно за четири члана месечно је потребан износ од око 20.000,00 динара, на име исхране месечно му је потребно око 10.000,00 динара, док му је годишње потребно за одећу и обућу око 24.000,00 динара. Тужени има законску обавезу издржавања своје ћерке из претходне брачне заједнице малолетне ЂЂ у износу од 5.000,00 динара месечно.

Потребе на име исхране за малолетну ВВ и малолетног ГГ месечно износе 10.000,00 динара. Тужила на име средстава за одржавање личне хигијене за оба детета издваја месечно око 3.000,00 динара, за одећу и обућу за оба детета годишње је потребно око 90.000,00 динара, сразмерно месечно око 7.500,00 динара. Трошкови вртића месечно износе 3.600,00 динара, годишње на име часописа у вртићу тужила плаћа износ од 2.000,00 динара, сразмерно месечно 166,66 динара. Месечни износи за стан у ... за грејање, воду и комуналије износе око 8.500,00 динара, сразмерно по члану око 2.125,00 динара, а за струју око 5.000,00 динара сразмерно по члану око 1.250,00 динара. Тужила на име пакета за кабловску телевизију и интернет плаћа месечно 4.800,00 динара, сразмерно по члану око 1.200,00 динара. Месечне потребе мал. ВВ и мал. ГГ износе око 33.416,66 динара.

По мишљењу Центра за социјални рад града ... оба родитеља су показала заинтересованост да им се малолетна деца повере на самостално вршење родитељског права, а да са другим родитељем одржавају редован контакт, те да је од диференцијалног дијагностичког значаја узраст деце од шест и четири године-млађи календарски узраст, који захтевају бригу и присуство мајке, да мајка има добру организацију бриге о деци, нарочито са поласком старије девојчице у први разред као и близина школе и вртића за млађе дете омогућава ефикасније и комфорније старање о деци тако да деца неће морати да путују колима у школу и сви ресурси социјалне средине који су им потребни биће им доступнији. Континуитет у старању једног родитеља уз редовно контактирање са другим родитељем је важан код васпитања и

образовања деце када нема споразума између родитеља и функционалног родитељског допунавања у старању о деци. Честа промена места боравка деце овог узраста на седам дана код једног родитеља па код другог родитеља (на релацији село – град) утиче на формирање њихових радних и других животних навика и није у интересу малолетне деце. Орган старатељства је предложио да се малолетна ВВ и ГГ повере мајци на самостално вршење родитељског права, а да са својим оцем-туженим одржавају редован контакт и изјаснили су се о начину одржавања контакта деце са оцем.

С обзиром на изведене доказе, имајући у виду да парничне странке као родитељи малолетне ВВ и малолетног ГГ не воде заједнички живот, као и мишљење стручног тима Центра за социјални рад који сматра да је у најбољем интересу малолетне деце, имајући у виду њихов узраст и развојне потребе, досадашње ангажовање родитеља у обезбеђивању њихових потреба, емоционалну блискост коју успостављају са децом, првостепени суд је нашао да је у најбољем интересу малолетне деце да се повере на самостално вршење родитељског права и у смислу члана 65 и 77 став 3 Породичног закона и малолетну децу странака поверио на самостално вршење родитељског права тужиљи – мајци детета. У складу са чланом 61 Породичног закона а полазећи од мишљења стручног тима Центра за социјални рад суд је одредио да тужени одржава личне контакте са малолетном децом по моделу који је предложио Центар за социјални рад.

Када је реч о обавези законског издржавања првостепени суд је исту утврдио имајући у виду потребе малолетне деце, њихов календарски узраст, и могућност туженог да доприноси издржавању износом од по 9.500,00 динара за свако дете, односно укупно 19.000,00 динара, код чињенице да је запослен и остварује редовне месечне приходе око 80.000,00 динара, али да има законску обавезу издржавања и малолетне ћерке из претходне брачне заједнице у износу од 5.000,00 динара месечно, да је здрав и радно способан као и могућности мајке-тужиље да у преосталом делу око 14.416,66 динара учествује у издржавању мал. деце, која је дужна да својим радом допринесе издржавању заједничке деце са којима живи у заједничком домаћинству, те да остварује зараду око 80.000,00 динара месечно, па је применом члана 160 Породичног закона донео одлуку о издржавању мал. ВВ и ГГ.

По оцени Апелационог суда, правилно је поступио првостепени суд када је ставом првим изреке побијане пресуде одлучио да се мал. ВВ и ГГ повере тужиљи на самостално вршење родитељског права, с обзиром да је то у њиховом најбољем интересу, имајући у виду мишљење органа старатељства. Такође правилно је поступио првостепени суд када је уредио одржавање личних односа тужиоца и малолетне деце сагласно мишљењу Центра за социјални рад када је донео одлуку као у ставу четвртог изреке побијане пресуде. Правилна је и одлука првостепеног суда у ставу трећем изреке побијане пресуде када је обавезао туженог да доприноси издржавању своје малолетне деце месечним износом од по 9.500,00 динара (односно укупно 19.000,00 динара) водећи рачуна о потребама мал.деце и могућностима оба родитеља. Приликом доношења одлуке о издржавању првостепени суд је ценио све исправе у списима предмета због чега се жалбом неосновано поново тумаче приложени рачуни (“ЈКП 2. октобар” од 08.04.2021. године и рачун за електричну енергију за април 2021. године) те да у истима стоје задужења након плаћања тих рачуна (да је остао дуг од око 10.000,00 динара, односно 13.000,00 динара).

Неосновано се наводима жалбе указује да је побијана пресуда заснована на битној повреди одредбе парничног оступка из члана 374 став 1 у вези члана 8 ЗПП на тај начин што је погрешно утврђено чињенично стање тврдњом да је суд своју одлуку да се малолетна деца повере мајци на самостално вршење родитељског права базирао искључиво на налазу и мишљењу Центра за социјални рад града ... од 13.04.2021. године и допуни од 28.05.2021. године сматрајући да су исти паушални, стручно неаргументовани, те да у истима има доста нејасноћа и нелогичности. У жалби се поново истичу примедбе које су истицане током поступка и на које се орган старатељства изјаснио.

Наиме, првостепени суд је, руководећи се најбољим интересом малолетне деце, сходно члану 6 Породичног закона, закључио да малолетна деца треба да буду поверена мајци на самостално вршење родитељског права на основу оцене свих доказа између осталих и налаза и стручног мишљења органа старатељства који је дат на основу информативно-дијагностичког интервјуа са родитељима и њиховом малолетном децом, опсервираних социо-економских услова и интерперсоналних односа у породици оба родитеља, као и малолетне деце и старијег брата малолетног ДД, сагледавања реализованих личних контаката малолетне деце са мајком и оцем, али и старијим братом и актуелне процене релевантних околности и бриге, неге и старања у најбољем интересу будућег живота малолетне ВВ и ГГ.

На основу наведеног, стекао је утисак да не постоји негативан утицај мал. ДД на брата и сестру јер је он живео са породицом ББ у његовој кући и током трајања заједнице живота тужиле и туженог и тада није било потешкоћа, да су деца међусобно везана и остварују адекватан однос, да је присуство и брига мајке код деце млађег календарског узраста од пресудног значаја и нужан је услов за развој базичне сигурности и стабилности код деце, као и њихових модела сигурне афективне везаности касније у животу. Сваки родитељ има значајно место у животу деце и задатак родитеља је међусобно допуњавање, а не искључивање једног од њих из живота деце или минимизирање његове улоге и значаја у одрастању и формирању малолетне деце, што нужно води отуђености малолетне деце и њиховом неадекватном развоју и понашању, па су имајући у виду календарски узраст малолетне деце (4 и 6 година) дали процену да је у њиховом интересу да буду поверени мајци на самостално вршење родитељског права, због чега су супротни наводи жалбе којима се поново из истих разлога оспорава налаз и мишљење органа старатељства неосновани.

Неосновани су и жалбени наводи којима се указује да са децом није обављен и разговор у вези њихове жеље везано за вршење родитељског права те да орган старатељства није дао стручну оцену о зрелости и способности формирања и слободног изражавања мишљења детета, а што је и дозвољено, у смислу члана 65 и 266 Породичног закона, да је тужени предложио да се саслушају малолетна деца ВВ и ГГ и тек након тога да коначна процена родитељске подобности парничних странака за вршење родитељског права. Ово из разлога што чак и да су малолетна деца странака способна да формирају своје мишљење у смислу одредбе члана 65 Породичног закона, Центар за социјални рад је дао мишљење да, имајући у виду узраст деце, у њиховом најбољем интересу је да буду поверена мајци.

Правилна је одлука првостепеног суда којом је одбио предлог туженог да се одреди ново вештачење клиничног психолога јер наводима туженог у погледу оспоравања налаза и мишљења органа старатељства од 13.4.2021. године и од 28.5.2021. године нису доведени у сумњу у погледу породичних и материјалних прилика парничних странака, вршења родитељског права и остваривања личног контакта деце са родитељем са којим не живе, а који је компетентан и стручан да сачини извештај о породичним и материјалним приликама парничних странака, које мишљење није доведено у сумњу примедбама туженог, због чега су неосновани жалбени наводи којима се поново инсистира на новом вештачењу.

Неосновано се у жалби поново оспоравају стамбене прилике тужиље наводима да власник стана у коме тужиља живи није њен рођак, те да се тај стан води на Уним инжењеринг д.о.о на кога гласи и рачун за електричну енергију, имајући у виду да су ове исправе као и достављен уговор који је потписан између сродника тужиље и фирме која је градила стан, достављени рачуни за електричну енергију и решење “ЕПС Дистрибуције” да је предметни стан прикључен на струју, као и рачуни за “Телеком услуге” цењени од стране првостепеног суда који правилно закључује да је стан прикључен на струјну, гасну, водоводну и канализациону мрежу и да за исто постоји одобрење надлежних дистрибутера јер тужиља за потрошњу плаћа испостављене рачуне од којих неки гласе и на њено име, те да то не значи да тужиља не живи у стану у ул. ... бр. ..., јер имајући у виду одредбе уговора о купопродаји од 13.6.2008. године закључује се да исти није у целости реализован због чега се стан води на инвеститора, купца из наведеног уговора.

Неосновани су и жалбени наводи да туженом није омогућено да са децом проведе дан пре и цео дан крсне славе, јер то није само његова слава, већ и слава деце, те указује на важност дана пре крсне славе када је потребно освештати воду, замесити славски колач и скувати кољиво, што се на дан крсне славе носи у цркву, те да црквена литургија почиње у 09,00 часова ујутру, па је јасно да одлука да за крсну славу деца буду код туженог у периоду од 10,00 часова па до 19,00 часова обесмишљава само празновање крсне славе. Ово из разлога што је тужени ове наводе требало да истиче у Центру за социјални рад приликом одређивања модела виђања који је предложен у погледу одржавања личних односа малолетне деце са другим родитељем.

Осталим жалбеним наводима не доводи се у сумњу правилност и законитост побијане одлуке, због чега, иако цењени нису посебно образлагани у смислу овлашћења другостепеног суда из члана 396 ЗПП.

Имајући у виду све наведено одлучено је као у ставу првом изреке ове пресуде на основу одредбе члана 390 ЗПП у вези члана 202 Породичног закона.

Међутим, одлука првостепеног суда у ставу другом изреке побијане пресуде којим је одређено пребивалиште малолетне деце на адреси мајке у ..., ... бр. ..., као и свакој другој адреси мајке, за сада се не може прихватити као правилна јер је у том делу захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП, на коју основано указује жалба туженог.

Наиме, првостепени суд је приликом доношења одлуке у погледу поверавања малолетне деце тужиљи донео одлуку којом је утврдио адресу пребивалишта малолетне деце парничних странака на адреси мајке. Овакво образложење противречно је изреци пресуде, у којој је поред адресе мајке (... , ... бр. ...) одређено пребивалиште малолетне деце и на свакој другој адреси мајке.

Наиме, одредбом члана 76 Породичног закона, који регулише споразум о заједничком вршењу родитељског права, у ставу другом, одређено је да саставни део споразума о заједничком вршењу родитељског права јесте и споразум о томе шта ће се сматрати пребивалиштем детета. Одредбом члана 78 став 3 одређено је да родитељ који не врши родитељско право има право и дужност да издржава дете, да са дететом одржава личне односе и да о питањима која битно утичу на живот детета одлучује заједнички и споразумно са родитељем које врши родитељско право а ставом 4 одређено је да питањима која битно утичу на живот детета, у смислу овог закона сматрају се нарочито: образовање детета, предузимање већих медицинских захвата над дететом, промена пребивалишта детета и располагање имовином детета велике вредности.

Неопходно је, стога, да првостепени суд, приликом доношења одлуке о овом делу тужбеног захтева, има у виду наведене законске одредбе којима је прописано да о питањима која битно утичу на живот детета одлучује и родитељ који не врши родитељско право заједнички и споразумно са родитељем који врши родитељско право, а из којих произилази да питање које битно утиче на живот детета сматра се нарочито промена пребивалишта детета. Притом, закон прописује обавезу утврђења пребивалишта детета само када је у питању споразум о заједничком вршењу родитељског права, што у конкретном није случај.

У наведеном делу побијана пресуда има недостатака због којих се не може испитати, јер пресуда не садржи разлоге о битним чињеницама, па је потребно, у смислу наведених одредаба Породичног закона, оценити да ли је одређивање пребивалишта малолетне деце неопходно у случају када се не ради о споразуму о заједничком вршењу родитељског права, те да ли се пребивалиште деце може унапред утврђивати уз искључење сагласности другог родитеља који не врши самостално родитељско право, јер родитељ који не врши самостално родитељско право има право да учествује у одлучивању о свим битним питањима везаним за права и обавеза деце, а промена пребивалишта детета јесте питање које битно утиче на његов живот.

Како се због наведених недостатака првостепена пресуда у ставу другом изреке не може сматрати правилном и законитом, то је морала бити укинута на основу одредбе члана 391 став 1 ЗПП, а укинута је и одлука о трошковима парничног поступка, јер иста зависи од коначног исхода спора, па је апелациони суд одлучио као у ставу другом изреке побијане пресуде.

У поновном суђењу, првостепени суд ће отклонити учињену битну повреду одредаба парничног поступка и поступиће по примедбама из ове одлуке па ће, имајући у виду и наводе у жалби туженог, поново да одлучи о постављеном захтеву за одређивање места пребивалишта малолетне ВВ и ГГ, и за своју одлуку даће јасне и аргументоване разлоге који су изостали у досадашњем току поступка.

**Председник већа-судија
Зорица Булајић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић